

ЛИТЕРАРНИ КОНКУРС ЗА СТУДЕНТКИЊЕ И СТУДЕНТЕ ВИСОКЕ СТРУКОВНЕ
ВАСПИТАЧКЕ И МЕДИЦИНСКЕ ШКОЛЕ У ВРШЦУ / CONCURSUL LITERAR PENTRU
STUDENTII ȘCOLII DE ÎNALTE STUDII PENTRU EDUCATORI ȘI ASISTENȚI MEDICALI
DIN VÂRȘET / LILARIPASKO KONKURSO PALE STUDENTURA PE UČI STRUKOVNO
VINAJIPASKO THAJ E MEDICINSKO ŠKOLA ANDE VRŠCO

Прилог

(студентски радови на српском, румунском и ромском језику)

Теме:

Стихови за трећи миленијум
Магија речи матерњег језика

Вршац, фебруар 2026. године

Ивана Масал (М-28/2024)

Магија речи матерњег језика

Прошло је неколико дана од прославе Нове године, а Филип ме упорно вуче за рукав и тражи да га подигнем до прозора. Прстић упира у стакло, очи му сјаје, а усне му изговарају нешто што звучи важно, хитно, неодложно: „Жапетет, нема“.

Гледам у ноћ, у двориште, у мрак – и не видим ништа необично. „Нема жабе. Тачно. Она сада спава“, кажем, покушавајући да погодим смисао његових речи, али Филип се не мири са тим. Његово лице се затеже, глас постаје упорнији, скоро љутит: „Жапетет нема!“.

Неколико дана касније, док је телевизор тихо радио у позадини, екран је одједном плануо бојама. Ватромет. Филип је поскочио, заплескао рукама и узвикнуо радосно: „Жапетет!“

Тада смо се погледали – и схватили. У његовом свету, ватромет се зове *жапетет*. И тог тренутка, пред нама се отворила *чиста магија речи матерњег језика...*

**Када поштујемо свој матерњи језик,
ми заправо поштујемо сопствену душу**

Матерњи језик није само скуп слова, гласова и правила... Он је дах који носимо од првог плача, шапат мајке који нас успављује, реч којом први пут именујемо свет око себе. У њему живи наша прошлост, садашњост и будућност. Зато се с правом може рећи да у речима матерњег језика постоји посебна магија.

Прву магију језика упознајемо још док не знамо да говоримо, али разумемо топлину у гласу, нежност у једној јединој речи... Те речи нас уче ко смо и где припадамо. Оне расту заједно с нама, мењају се, али никада не губе своју снагу. *Матерњи језик* постаје *наш унутрашњи глас* – онај којим мислимо, на којем сањамо и осећамо.

Свака реч носи причу. У неким речина сачувани су обичаји, у другима мудрост предака, а у трећима емоције које не могу увек да се објасне. Постоје речи које греју, које лече и које враћају наду, али и оне које могу да заболе, више него тишина. Управо у томе лежи њихова магија – *у моћи да граде, али и да руше*, да спајају људе или да их удаље.

Матерњи језик је и *чувар идентитета*. Док га говоримо, ми чувамо успомене, песме, приче и вредности једног народа. Он нас подсећа одакле долазимо и даје нам снагу да будемо своји у свету који се стално мења. Без њега, били бисмо сиромашнији за један део себе.

Зато је важно да речи бирамо *пажљиво* и *са љубављу*. Јер свака изговорена реч оставља траг – у другима, али и у нама самима. *Када поштујемо свој матерњи језик, ми заправо поштујемо сопствену душу.*

Магија речи матерњег језика није у томе што су оне савршене, већ што су наше. У њима се огледају наше емоције, наши снови и наша истина. Докле год говоримо тим језиком – магија ће трајати...

Lorina Đan, 07/2024

MAGIA CUVÂNTULUI LIMBII MATERNE

În liniștea ce pașii îi ghicește,
Din pieptul mamei, ca un izvor curat,
Răsare graiul care nu se oprește,
Un legământ în timp, de neuitat.
Nu-i doar un sunet, nici o literă rece,
Cu mătase moale ce gândul ni-l leagă,
E puntea prin care istoria trece,
Și mirosul gliei ce inima-l deagă.
Cuvântul matern e pâinea pe masă,
O rugă în șoaptă și-un cântec de dor,
E vindecarea ce ne ține acasă,
Lumina ce dă vieții un viitor.
Magia lui în noi mereu pulsează,
Clădim prin el vise și lumi ce vor veni,
E forța vie ce ne luminează
Eternul tezaur de-a fi și-a rodi.

МАГИЈА РЕЧИ МАТЕРЊЕГ ЈЕЗИКА

У тишини која погађа кораке,
Из мајчиних груди, као чисти извор,
Извире говор који не престаје,
Завет у времену, незабораван.
Није само звук, није хладно слово,
Меком свилом којом се наше мисли везују,
То је мост кроз који историја пролази,
И мирис лепка који јој срце даје.
Мајчина реч је хлеб на столу,
Шапутана молитва и песма чежње,
То је исцељење које нас држи код куће,
Светлост која животу даје будућност.
Њена магија у нама увек пулсира,
Кроз њу градимо снове и светове који ће доћи,
То је жива сила која нас обасјава
Вечно благо постојања и рађања плодова.

I magija e materno čhibjaki

O materno čhib si o prvo glaso savo šunasa thaj o prvo lafi saveja sikljovasa te mangasa. Baš mange, ov naj feri drom sar vakerasa, nego jekh magija savi phandavel ma me korenenca, me puranenca thaj sa odoleja so sijum me. Svako lafi ki miri čhib anel pesa o mirdžo e kheresko thaj o tatlipe e porodicačo.

Iako o vakitija paruvile, amari čhib ačhili sar amari najbari zor. Oj si sar jekh gjili savi džal tar o jekh koleno ko aver, thaj čuval amari tradicija te na bistardol. Miri želja thaj miro vilo mangel te odoja iskra garaven, soske dži ki miri čhib me najlačhe prindžarava ma thaj o svet upral mande.

Dži kote vakerasa amari čhib, amen sijam khere, ma kare god te ačhovasa. Odoja magija del amen zor te džas anglal, ponosna upral odova so sijam thaj upral svako lafi savo amare dade mukhle amenge ko amanet. *Te garaves tiri čhib značini te garaves tiri duša thaj tiri sloboda.*

Магија матерњег језика

Матерњи језик је први глас који чујемо и *прве речи које научимо да волимо*. За мене, он није само начин на који говоримо, већ магија која ме повезује са мојим коренима, са прецима и са свим оним што јесам. Свака реч на мом језику носи у себи мирис дома и топлину породице.

Иако су се времена променила, наш језик је остао наша највећа снага. Он је као песма која иде с колена на колена и чува нашу традицију да се не заборави. (...) Моје срце жели да ту искру сачува, јер тек на свом језику најбоље упознајем себе и свет око себе.

Док год говоримо наш језик, ми смо код куће, ма где да се налазимо. Та магија нам даје снагу да идемо напред, поносни на оно што јесмо и на сваку реч коју су нам наши преци оставили у аманет. *Чувати свој језик значи чувати своју душу и своју слободу.*

Ljubiša Jovanović (M-07/2022) – izbor iz aforizama

Na kerav tumen drom – ame sam o drom.

Не правимо пут другима – ми смо пут.

Amaro gil si zor – te šunes les, džanes ko sam.

Наша песма је снага – када је чујеш, знаш ко смо.

Марија Гаврилов (М-07/2024)

ЗАШТО?

Зашто, *туго*, тешка рано,
у снове ми долазиш?
Зашто, *туго*? Немој дуго,
када мир проналазим...

Изабрала тебе сад сам,
пробај да издржиш ти.
Ако ме са неким делиш,
биће за све – веруј ми.

Нећу, *туго*, моја сад си.
Само моја, седи ту.
Нећу ни с ким да те делим,
борићу се у свом сну!

Неко куца, да ли чујеш?
Морам сад да отворим.
Ко то куца, ко долази,
сада када са мном си?

Врата тешка, светлост јака,
срећо моја, дошла си?
Где си до сад, чекала сам
тугу да ми испратиш.

Моје време сад је дошло,
дуго си ме чекала.
Моје време кратко траје,
дуго си ме сањала.

Чекај, стани, зашто клизиш?
Од чега си саздана?
Чекај, стани, не одлази,
душа ми је уморна.

Туга срећи, срећа тузи,
место често уступи.
Туга дуга, срећа кратка,
једна другој пркоси.

Зашто, *срећо*, само трен си?
Зашто се не уселиш?
Доћи, седи, опусти се,
лези, ноге испружи.

Да ја овде стално живим,
ценила ме не би ти,
да ја овде уселим се,
срећни не бисмо били ми...

Милица Стојковић (07/2025)

Магија речи која је вратила Божић

- Добро јутро, чика Чедо!
- Добро јутро, Илија.
- У колико сати ће стићи Весела кутија? Морам да се јавим Деда Мразу, имам пуно тога да му испричам...

Овако изгледа малтене свако моје јутро од када је освануо тај чувени месец децембар. Вероватно се питате зашто је толико чувен. Моје омиљено годишње доба је управо зима а месец децембар. Новогодишњи и божићни празници на мене остављају невероватно чаробан утисак. Лампице, песме, поклони, украси... Празнична идила испуњава дом и одише породичном топлином. Дечје собе постају магичне, а мир и љубав испуњавају наша мала бића и тихо чине своје...

Крајем децембра ме увек обузму усхићеност и радост уочи свих тих празника. Тада сваког дана запиткујем чика Чеду када ћемо моћи да убацимо писмо у Веселу кутију.

Чика Чедо је наш школски домар. Високи човек чупавих брчића какве нисте видели ни у цртаћима. Негде декиних година. Знам да је декиних година, јер сви људи који имају сиву косу барем су приближно његових година. Увек је намргођен, као да му је неко отео омиљену играчку. На себи има сиво домарско одело и торбу у којој је сав алат овог света. Барем ја тако мислим.

- Шта је сад било, мали? – рече чика Чедо, надлаktivши се над његовим старим, отрцаним цогером.
- Желео бих да убацам своје писмо Деда Мразу. Пуно сам размишљао о томе шта желим и напoкон сам дошао до сјајне идеје.
- Није баш да ме занима, имам ја паметнија посла – рече чика Чедо, увијајући десном руком свој сиви брк, као каква мачка када нађе себи храну.
- Не смем да кажем, иначе се неће испунити...
- Ма како год – одговори чика Чедо и оде да заврши брисање подова пре него што остала деца стигну.

Сваке године педагог наше школе постави једну кутију у холу. Величине као мој фрижидер, а он је поприлично велик. Кутија је у свим могућим бојама. Иза ње су обично прикачене санке са свим ирвасима. Мој омиљени ирвас је Рудолф. Са црвенкасто-жутим носићем и дугим брзим ногама. У кутију убацујемо претходно написане своје новогодишње жеље. Мада се то више претворило у “убаци било шта у кутију”. Проналазили смо цртеже, бомбоне, љубавна писма...

Живимо у малом месту, па нам је исто тако и школа веома мала. Упркос томе, она сваке године добија титулу за најлепше окићену основну школу у околини и шире. Са врата гледате у наш хол. Наизглед суптилног изгледа, али са пуно лепих детаља. Клупице са шареним ћебенцима – да се не прехладимо када захладни. Степенице које воде ка учионицама на другом спрату. Ту се налазе учионице за децу нижих разреда и педагошка канцеларија. На огради висе разне лампице и цртежи које смо припремали месецима уназад. На сваком ормарићу се налази по једна велика божићна чарапа, свако има свог, у тајности, изабраног другара којем даје поклон. У њу се остављају поклони од “тајног Деда

Мраза". У приземљу се, такође, налази и библиотека. У њој ради једна предивна тета Славица. Она је увек насмејана и воли да збија шале са нама. Прочитала је све књиге овог света и зна место свакој у нашој малој библиотеци. Барем ја тако мислим. Празнике углавном проводи сама са својим папагајем Ели. Нећете веровати, Ели уме чак и да говори! Једног дана тета Славица ју је донела у школу за Дан љубимаца. Претходне ноћи научила ју је нека од наших имена и Ели нас је читавог дана поздрављала: „Ћао, Илија, ћао, Илија" или „Ћао, Ненаде, ћао, Ненаде"; увек је понављала свако име по два пута.

Одзвонило је за почетак првог часа.

- Илијаааа!!!! - и дум, само тако, завршио сам на поду.

-Ухх, ћао, Ненаде - са болним осмехом поздравих мог најбољег друга, Ненада.

Он је помало луцкасте нарави. Свако јутро има толико енергије да изгледа као да је једва чекао да устане и да дође у школу. Волео је да ме поздравља скоком из даљине а затим слетањем право на моје слабашно тело. Сваки пут би ме оборио. Као неки срећни лабрадор када види свог другог пријатеља лабрадора.

- Данас играмо ластиш на физичком, пих, то је за девојчице - рече Ненад.

- Што да не, ја не мислим тако, забавна ми је та игра као и све остале.

- Ал' си досадан, Илија. Шта си урадио са својим писмом на крају?

- Донео сам га у школу, али Весела кутија и даље није на свом месту.

- Не брини се, сигуран сам да ће је ставити ових дана, ако не већ и данас - рекао је, загривши ме у знак извињења за свој чувени скок од малопре. Одшетали смо на свој први час...

Као и обично, у учионицу је ушетала наша учитељица Мелани. Сва деца ове школе је воле. Она има једну велику мекану торбу љубичасте боје и увек нам подели нешто слатко из ње. Некад је то чоколадица, понекад бомбоне али највише воли да дели лизалице у облику звезда. Увек је, након што подели лизалице, изговарала речи попут: „Ви сте моје звезде и желим да ми останете такви заувек". [...] Има нежан глас анђела и прелепу косу. Дугачку чак до кукова, кестењасте боје, која се, понекад, пољубљена сунчевим зрацима, пресијава у црвено. Она је једна магична учитељица.

Први час је математика. Мрзим математику. Знам да није лепо изговарати ту реч. Мржња је врло зловна и непотребна емоција. Али када видим бројеве помешане са словима, напосто ми се појави кнедла у грлу. На саму помисао да ћемо после школе ићи на наше брдашце да се санкамо, одмах ми се иде кући.

Дакле, као што сам већ поменуо, имам најбољег другара на свету. Он и ја свакога дана идемо у школу заједно. При повратку са часова, увек се кући враћамо преко "мале крсне". Моја мама нам то каже сваки пут када се нађемо заједно у њеном друштву. То је зато што нам треба читав век од школе до куће, једва нам остане нешто вечере на столу.

Сада је већ 15.00 часова, наше друштво се обично састаје у 16.00 на брдашцету. Наше брдашце је мало, али свако има своје место на њему. Мила, Ненадова рођена сека, увек је судија. Она седи на својим малим санкама при крају брдашцета и проглашава најбржег санкача. Дража и Лука праве Снешка Белића. Њима није занимљиво санкање, па смо их одабрали да декоришу нашу малу оазу. Свуда око нашег брдашцета можете наћи Снешке Белиће у било ком облику. Неки дан ћете видети шаргарепу уместо носа, а ако се Лука пита - то ће бити краставац или банана. Дража обично уместо гранчица за руке, мазне маме из кухиње 20 нескуваних шпагета. На једну и другу страну постави по 10 и прави се да је Снешко ванземаљац. Они праве најкреативније, највеће и најбоље Белиће које сте видели на свету. Барем ја тако мислим.

-Ћао, Илијааа! - весело ме поздрави моја сестра Оли.

- Ћао, Оливера!

- Данас као и обично?

- Наравно, само да сачекамо Дарка и Милену - рекавши то, сетио сам се да се нећемо сви окупити данас - Заправо, Дарко не долази.

- Како то мислиш не долази? – збуњено упита.
- Због вежби. Знаш да има проблема са кичмом. Тата ми је рекао да је у облику латиничног слова С. Као змијицу коју боли стомак. Морамо више пажње да обратимо на њега током играња да га не повредимо.
- Дивим ти се колико имаш обзира према другима.

Не бих да се хвалим, али Оли је у праву. Много се разликујем од својих вршњака. Волим да се играм са њима. Имамо пуно заједничких тема, али се некад осећам као да одскачем од просечног понашања својих вршњака. Имам сестру код куће. Никада ми није био проблем да делим и имам разумевања. Чак и да је ситуација другачија, да немам никог око себе, и даље бих се исто понашао. Захвалан сам својим родитељима како су ме одгајили. Нема пуно њих који имају тако породичну идилу као ми.

Елем, игра је започела. Окупљање отварамо једним добрим грудвањем. Када се изморимо, тек тада седнемо на санке.

- Мој си, немаш куд! – повика Лука са врха брдашцета и баци циновску грудву право на мене.
- Лука, попнем ли се горе, бићеш окупан грудвама! Тако и би, попео сам се и убацио му грудву у капуљачу.
- Аааааа, замрзавање мозга, замрзавање мозгаа – смејући се, јаукао је на сав глас.

Следећа грудва погодила ме је право у леђа. Није било ни потребе да се окренем – била је то Милена. Она је увек препуна неке разигране енергије. Скаче, смеје се, гласна је, воли коње и псе. Воли да ме задиркује више него ико. Мислим да ми се баш зато и допада.

- Океј, друштво, сада следи ванредни састанак.

Рекавши то, окупио сам их све на кауч који смо претходни дан направили од снега, и једну фотељу.

- Дакле, као што сви знате Весела кутија и даље није на свом месту. Сумњичав сам и желим да заједно истражимо ту мистерију. Увелико је требало да буде обелодањена и да се пуни разним шареним писмима основаца. Деда Мраз не може да чека, а Бога ми, нећемо ни ми. Сковаћемо план да проверимо шта се дешава иза завесе. Све предлоге ћемо писати на папир. Ненаде, вади Бетмен оловку и Партизанову свеску из скровишта.

Имамо скровиште у којем кријемо посебну свеску и оловку за тајне планове. У тој свесци се налази сваки план који смо осмислили од почетка дружења наше екипе. Као на пример, када смо гађали јајима бицикл мале Милице. Знам, то није било лепо, али она је тако безобразна и надмена. Њени родитељи имају новца па мисли да може да влада над другом децом. Дарку је једном на сред часа просула чоколадно млеко на његов рад из ликовног. Јако је био тужан, планирао је да тај рад поклони својој болесној мајци за Ускрс. И у безброј других ситуација, показала је каква је. Он није хтео да јој се свети, али ми јој то нисмо заборавили. Осмислили смо план, када падне мрак, да одемо иза њене куће, нађемо њен бицикл и направимо омлет на њему. Тако је и било. Тужила нас је нашим родитељима и добили смо казну од месец дана. Нико се није жалио на ту казну, а чак мислим и да је родитељима та казна пала чисто превентивно – „да се задовољи правда“. Знам да нису били љути на нас.

- Можемо да се ушуњамо у канцеларију и проверимо да ли постоји неки траг – рече Оли самоуверено.
- Не, то је превише ризично – одговорио сам, слегнувши раменима.
- Можда да их само питамо? – рече Дража.
- Не, и да је нешто посредни, слагаће нас – одговорио сам а нада ми је полако нестајала.
- А да једноставно узмемо кључеве од чика Чеде? – рече Милена смирено, охрабрена својом идејом.

- Ма дај, Милена, тај човек је толико задрт. Не би нам помогао макар му из ока испали –прекиде је Дарко и окрете се ка мени са изразом на лицу који је приказивао „Шта сад, Илија?“ поглед.
- Не, не, то је заправо јако добра идеја.

Миленина реченица ме је заплъуснула, оставивши план на обали мог малог ума.

- Како то мислиш? – рече Лука.

Милена ми погледом и смешком потврди да мислимо на исто, те рече:

- Па лепо, заправо му и нећемо тражити кључеве. Неколико нас ће га замајавати, све док се остали не буду ушуњали у његову оставу. Успут ћемо, уз мало среће, пронаћи кључ.
- Хвала на појашњењу, Милена – осмех ми се протезао од уха до уха.

Колико год била некада напорна, Милена је толико паметна и срдачна особа. Само своју доброту показује на врло чудан начин. Уз све то, има најлепше и најбистрије очи. Барем ја тако мислим...

Полако се будим, али одмах журно силазим низ степенице како бих брзо доручковао и састао се са Ненадом. Оли ме је већ чекала за кухињским столом. Доручковала је овсене пахуљице са свежим воћем. Не волим пахуљице, зато ми мама спрема прженице са куваним јајима. Обукао сам плави џемпер са великим божићним украсом. Такав исти, само црвени, има Милена. Надам се да ће га обући данас за школу. Пакујем ранац, стављам свеске и све фломастере које ми је купила бака Зага. Оли, Ненад и ја већ увелико чекамо маму у ауту.

- Шта мислиш, хоће ли нам упалити план данас? – забринутим тоном је пробудила необичну сумњу.
- Не знам, надам се. Смислио сам неколико идеја како да ометемо чика Чеду – одговорио сам несигурним тоном.
- Не бринем се ја ништа, све ће проћи глатко – охрабрио нас је Ненад.

Возећи се, размишљам да ли је у реду то што ћемо урадити... Деца заслужују да ставе своје жеље у Веселу кутију. Један паметан човек ми је једном рекао: *Сањај, жели, воли и стварај. Труд и упорност испуниће ти шта год будеш зажелео на овоме свету.* Ипак, мислим да сам замислио жељу која није са овог света. Тај човек је био мој дека, његове речи су ме дирнуле и охрабриле. Зажелео сам да се опет он и ја дружимо. На пролеће смо обожавали да правимо бункере и склоништа по дворишту. Од сакупљеног материјала (грана, картона, крпа, старе ћебади) дека би направио шта год да пожелим. Затим би спојили све те делове и пустили машти на вољу... А онда једног пролећа, дека није дошао. Па чак ни следећег. Покушао сам сâм да градим. Нажалост, недостајала ми је његова присутност. Мама ми је рекла да је дека отишао да чува неку небеску децу. Далеко одавде, и да нема превоз да се врати. Шта он има да чува другу децу? Ја сам његов први унук. Било како било, љутитост ме прошла, остало је на томе да ми само недостаје. Из мог размишљања тргнуо ме је Ненад.

- Хајде, Илија, стигли смо.

Наши другари већ су нас чекали испред школе. Поређали смо се у круг и сагли главе једни према другима да се боље чујемо док шапућемо. Као у цртаћима када се друштво тимски домунђава са стране.

- Овако ћемо: Ненад, Лука и ја ћемо заговарати чика Чеду. Милена и Оли ће чувати стражу. Дарко и Дража иду у оставу – заврпољио сам се у месту од узбуђења.
- Е баш си мене нашао да се вучем по прашњавој остави – рече Дарко згађеног израза.
- Мени не смета. Можда нађем неког паука да плашим Дарка – занесено изговори Дража.
- Ха, ха, јако смешно – одговори Дарко, прекрштених руку и намргођених обрва.

Милена и Оли су мирно чекале наредбу. Рекао сам им да једна стане на почетак, а друга на ћошак при крају ходника, иза стуба. За сваки случај. Његова остава је у приземљу.

Тако да је много лакше провући се да нас нико не види. У односу на спрат на ком би било пуно теже. Све се види са приземља.

Сада је само требало мирно да сачекамо чика Чеду да се појави. Чекали смо. Чекали...

- Ускоро нам почиње први час, ако не дође, мораћемо да одложимо план – рече Лука забринуту.
- Знаш, полако, већ и сами знате да он увек касни. Није неки раноранилац. И не мора да стигне на своје часове – додао сам смиреним тоном, иако ни сам нисам био сигуран у то што говорим.
- Само што није звонило, изгледа да ћемо морати да одложимо план.
- Чекајте. Ево га!
- Милена и Оли, знате шта вам је радити? Као и вама, Дарко и Дражо?!
- Јасно, Илија. Крећемо.

Њих четворо су се сакрили, док смо Ненад, Лука и ја чекали чика Чеду да му препречимо пут.

- Добар дан, чика Чедо! – рекли смо сва тројица углас, као неки усклађени црквени хор.
- Добар дан, шта хоћете од мене? – као и увек, чика Чедо је у свом елементу.
- Хтели смо нешто да Вас питамо... – рече Ненад.
- Да, ако бисте нам помогли... – за њим и Лука.
- Мрз..., мрзи... – мумлао је чика Чедо себи у браду. – Кажите, шта вам треба?
- Па мислили смо...
- Можда ако бисте...
- Да ли бисте нам помогли да поправимо љуљашку? – брзо сам прекинуо ову двојицу и то у последњем тренутку. Ништа друго ми није било на памети у тако напетој ситуацији.
- Сада у праскзорје да вам поправљам љуљашку? Ма, како да не! Дођите до мене касније.
- Чика Чедо, чекајте! Да ли знате можда како да поправим прозор? – рече Ненад.
- Прозор?
- Па да видите, играо сам се са мојом сестром Милом. Добацивали смо се тениском лоптицом. И одједном, стварно не знам како, лоптица је слетела у прозор. Мама и тата још увек нису приметили штету. Само је питање времена. Како то да поправимо?
- Децо, ви као да сте јели бунике од јутрос. Колика је пукотина? – рече чика Чедо већ видно сморен. Али је фора упалила. Запричали смо га.

За то време, Дарко и Илија траже кључ.

- Где би могао да буде, аман – рече Дарко нервозним тоном.
- Не знам, али немамо много времена. Ти погледај око ових кутија. Ја ћу погледати изнад врата.
- Како ћеш се попети?
- Видиш ону цев. Скочићу, ухватићу се за њу. Затим се ногама закачити за врх врата. И патиком испипати. Ако се нешто налази изнад, пашће. Ти си луд. Хајде полако да не бих морао да те водим код моје маме на ушивање. Опет...

Дража је већ једном приликом довео себе у опасност. Попео се на Жирка, наш храст, највише и најдраже дрво у селу. Барем ја тако мислим. Сео је на врх и отпочео ликовање. Толико је махао да га сви виде, да му се нога случајно оклизнула. Сваку грану пуну лишћа и ситних бубица закачио је током пада. При крају неким чудом на земљи се налазило накупљено лишће. Био је почетак јесењег периода па је са Жирковог покривача опао по који лист. Он је слетео, и потом смо га одмах одвезли код Даркове маме. Она га је збринула за тили час. Рекла му је да је имао среће и да не ради то више никада, а камоли због туђе пажње.

Дража је скочио, и успео да се ухвати за цев. БУМ! Звук се чуо скоро до суседне школе. Цев је стара и шупља Нису имали још пуно времена.

- Ево га! Брзо упадај унутра и пречешљавај све - рече Дража узбуђено.

Чика Чеда је и даље објашњавао како да се поправи прозор. Волео је да се заприча око мајсторских послова. Иначе није био причљив. Вероватно су га празници разнежили. Заправо, не могу ни да се сетим тренутка када није био сам. Обично, током паузе за ручак, изађе на цигарету. Нешто мало прогунђа и врати се на посао.

- Шта се то чуло? - сумњичаво ће чика Чеда.

Шта ли раде ова двојица? Овај звук подсећа на тек испалено буре ка непријатељској територији. У том тренутку, нисам имао избора. Наслутио сам шта ће се десити па сам извукао потез који увек изводим мами када ми се не иде у школу. Проверено ради.

- Јаој! - заурлао сам и бацио се на под.

- Шта ти је, мали?! - рече чика Чеда и дотрча до мене.

- Јако ме је заболоо стомак.

- Мора да си се најео слаткиша. Ви, дечурлијо, немате меру. Дај да видим. Са које стране?

То! Купио сам нам мало времена.

- Хајде, откључавај.

- Откључавам, Дарко, немам пет руку.

Полако су ушли у мрачну просторију пуну неких ствари.

-Чекај, па ово је... - рече Дарко збуњено.

- Да мислим да јесте - одговори Лука.

- Како је могуће ово?

- Не знам, ко још живи у школи?!

- Дражо, погледај ово, има чак и мали умиваоник, ормар, и кухињицу.

- Видим, баци се на потрагу за кутијом, касније ћеш се дивити чика Чедином дому.

Тако је. Чика Чеда живи у школи. Мистерија је решена, чика Чеда није мрзовољан човек. Он је само усамљен. Он је заправо најусамљенији човек на свету. Барем ја тако мислим.

Дарко и Дража су се поделили на две стране. Један је претраживао леви а други десни део оставе. Заправо, сада засигурно можемо рећи, његове собе.

- Са ове стране нема ништа. Код тебе?

- Не знам, Дражо, овде видим само старе панталоне и играчке.

- Па супер. Боље да се изгубимо одавде док нас нико није ухватио.

- Слажем се, мораћемо да пронађемо други начин да се докопамо кутије.

Полако су кренули да излазе.

- Хајде, мали, није ти ништа - рече чика Чеда.

У том тренутку сам запазио крајичком ока како Дража и Дарко пролазе тик иза чика Чединих леђа. За длаку. Облио ме осећај олакшања видевши их како се враћају. Млатарали су рукама наизменично. Нисам баш разумео шта се дешава. Представа је готова.

- Ух, ево одједном ми је боље, хвала чика Чедо.

- За дабе сте ме задржавали, деца...

Кренули смо ка спрату, часови само што нису почели. Таман на време. Загазио сам први степеник, сви другари су ме следили. Али онда, зачуо се љутит глас.

- Чекајте мало - рече чика Чеда

- Тако близу...- тихо прошапта Милена.

Чика Чеда је долазио из правца његове собице/оставе.

-Ко ми је провалио у канцеларију?! - рече он љутито.

- Аха, нисам знао да се сада [...] собе називају канцеларијама - рече Дража још тише него Милена.

- Не знамо – рекао сам то као да ми је неко припретио. Као да ће ми, ако не кажем, у супротном узети мој нови камион који сам добио од баке за рођендан.
- Не знате? Зашто онда моји кључеви вире из Дражиног џепа?

Сви погледи били су упрти у Дражине сиве џепарице. То су панталоне са мали милион џепова. Изнутра, споља, и овамо и онамо. Баш из једног џепа вирио је мали привезак који се налази на кључевима. Чудног облика, као нека мала плетена лутка. Поред луткице висио је правоугаоник на коме је писало „Најбољи тата на свету“.

- Одмах да си ми вратио те кључеве[...!] – повика чика Чеда и појури за Дражом.

Инстинктивно, сви смо кренули да бежимо. Као да нас јури велики страшни змај, којем смо узели драгуље из јазбине и сада жели да нас поједе. Потрчали смо равно ка вратима и излетели у двориште. Иза сале за физичко налази се задњи део школе. Ту је давно остављен неки чамац прекривен мушемом. Комшије га понекад користе када оду на пецање, али је углавном ту и служи нама за разне друштвене игре. Трчући ка њему да се сакријемо испод, Ненад се саплео. Пружио сам му руку и пробао да га подигнем. Изгледа да ће то бити гадна огреботина. Чика Чеда нас је сустизао. Нисмо имали довољно времена, сви су већ утекли. Помислио сам: зашто бежимо, шта је најгоре што може да нам се деси? Опет упаднемо у неке казне и понеко грђење. Па шта, није смак света. Битно је да се слажемо и лепо дружимо. Такође је битно да немамо лоше намере једни према другима. Цела ова збрка десила се јер жудимо за том чувеном Веселом кутијом. Мада и она није толико важна. Важна је њена улога која јој је додељена. Циљ је да се удовољи машти сваког детета. Свако писмо које се убаци у кутију носи своју причу. Свако ново писмо доноси савест мирнију него претходно, због осећаја који нам пружа. Као да смо јунаци неке бајке већ самим тим што желимо било какво добро – било коме. Добро је оно све што нам улива мир, осећај да нас неко слуша и ми некога слушамо. Осећај да некеме припадамо и да тај неко припада нама. Породица и пријатељи, увек су на првом месту. Зато сам одлучио да ћу преузети кривицу и предати се чика Чеди. Отишао сам до чамца. Узео кључеве од Држе. Моји другари гледали су ме као да сам пао са Марса.

- Изволите, чика Чедо, Ваше кључеве. Извините што сам лагао. Ми смо само хтели да сазнамо шта се дешава са Веселом кутијом. Хтео сам да наша писамца ставимо у мали изрезани отвор те шарене кутије. Новогодишње чаролије почињу и завршавају се са том кутијом. Сви ћемо делити исте успомене на њу када не будемо више били у нижим разредима и то нам је јако битно. Пробајте да се сетите како је то бити дете. Како је бити најмлађи у породици. Како је то отворати врата маште разних облика и боја. Имате свако право да ме пријавите учитељици и нећу Вам замерити. Сносићу последице за своје поступке.

Осетио сам погледе својих другара на потиљку. Сви смо чекали реакцију. Напетост у ваздуху могла је да се сече кухињским ножем. Чика Чеда ме је бојажљиво погледао. Затим: Зар он то плаче? Суза за сузом. Стајао је у месту укопан[...]. Суза за сузом. Није могао да издржи, као да су му те сузе издувни вентил. Зашмрцао је и смирио се.

- Знаш да сам прави мргуд. И жао ми је. Нисам љут на вас већ на себе. Већ три године Божић проводим сам. Једног поподнева отишао сам до продавнице да купим бомбоне сину и састојке за ручак мојој жени. То ми је била малтене свакодневна рутина. Када сам се вратио кући, испред врата сам затекао цео комшилук и ватрогасце. Цев за плин, који смо користили за наш мали стари шпорет, није била заврнута и проузроковала је пожар. Цела кућа нам је изгорела. Моја жена и син су добро али смо морали да се одселимо. Нашли смо други смештај који је захтевао да будемо развојени. Овде сам пронашао два посла, школа и нешто мало на грађевини. Морам да будем овде....

Сви смо згрануто посматрали новонасталу ситуацију. Ово је био потпуни преокрет за све нас. Чика Чеда није задрти старац који не воли децу већ му само недостаје породица. Нисам знао шта да кажем; непријатну тишину прекинула је Милена.

- Јако нам је жао, нисмо знали у каквој се ситуацији налазите. У ком месту се они налазе? – рекла је Милена бојажљивим тоном.
- Два села одавде. Проблем је што немамо аутомобил, морам да променим два аутобуса до њих. Мој син има година као ви. Сигуран сам да бисте се слагали да је овде...
- Чика Чедо, да ли ћете нам сада рећи где је Весела кутија? –упитао сам га то, иако сам већ и сâм знао одговор.
- Па, нема је – рече он.
- Како нема? – упита Оли.
- Децо, извините, ја сам је уништио. Било ми је мрско да је гледам знајући да мој син није ту, да нећемо заједно моћи да проведемо празнике.
- Ако је о томе реч, прихватићете наш позив – рекао сам то одлучно дигнуте главе.
- О чему је реч, Илија?
- Позивамо Вас на свечани догађај креирања нове Веселе кутије.

Сви су једногласно изненађено повикали:

- Нове Веселе кутије?!
- Тако је, разговараћу са учитељицом да уместо двочаса из ликовног имамо задатак да обновимо Веселу кутију.

Сви се сложише и тако пођосмо свако својим послом.

Освануо је тај дан. Ненад је преспавао код мене. Никад брже нисмо доручковали и спаковали књиге за данашњи распоред. Моја мама нас је покупила и довезла до школе. Прва два часа су нам ликовно или боље речено, прављење нове кутије. Учитељица је одобрила мој предлог. Осталим учитељима се свидела идеја. Тако да су нас све пустили да донесемо сваки могући украс који имамо код куће. Обезбедили су нас великом кутијом и најлепшим врхом који сте икада видели на свету. Барем ја тако мислим. На њему се налази огромна машиница, шљокичаве јарко црвене боје. Од меканог и светлуцавог сатена. Сви смо се окупили и бацили се на посао. Издвојио сам се из масе и повео другаре са собом. Ухватио сам за рукав леђима окренутог чика Чеду и лагано га повукао.

- Имамо још једно изненађење за Вас.
- Није требало. Сâм позив на овако нешто ме је обрадовао, иако знам да га нисам заслужио – одговори ми тужних очију пуних суза.
- Не брините се за то више. Само погледајте ка улазним вратима.

На вратима стајала су му добро позната лица. То су Невена и Марко, жена и син. [...]Отрчао је код својих најмилијих. Лепо су се испоздрављали а онда је Невена изустила:

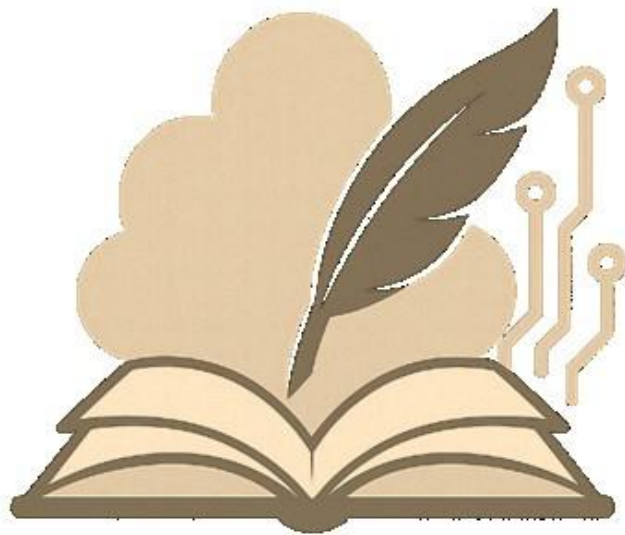
- Нећеш ми поверовати, пронашла сам једну дивну кућицу у Стеријиној улици. Близу школе је и моћи ћемо да будемо сви заједно. Зар то није предивно!

Загрлили су се опет, и у сузама радосницама упијали радосне вести које је управо изговорила чика Чедина жена. Нисмо хтели да им кваримо тренутак тако да смо наставили да украшавамо кутију.

- Еј, чупави, додај ми ту зелену боју – рече Милена.
- Изволи, клемпава – одговорих цинично.
- Тако се не разговара са једном дамом!
- Где ти видиш даму? – нашалио сам се, а онда ми је она лупила чвргу.

То је моја Милена. Понекад се препиремо, понекад грлимо. Све је то на крају дана базирано на осећањима који ми буде лептириће у стомаку када сам поред ње. У томе је и магија речи наше комуникације. Планирао сам да је питам да седимо заједно на часу математике. Надам се да ће пристати, ако је лепо замолим. Лепо се обукла данас, црвени џемпер са великим божићним украсом на себи. Хм, одакле ми је то познато? ¹

¹ Језик радова одликује извесна стилска неуједначеност, но редакторске интервенције сведене на мању, неопходну меру, јер нам је намера била да сачувамо аутентични језички и стилски израз ауторки и аутора. Верујемо да ће ово објављивање

СТРУЧНО ВЕЋЕ ЗА МАТЕРЊЕ ЈЕЗИКЕ,
ШКОЛСКА 2025/26. ГОДИНА

послужити као мотивација младима: да ефикасније саморегулишу процес писања, да језички обликују и дотерују материјал који стварају, као и да истрају у стваралаштву и даље усавршавају свој књижевни израз.